

TUR TIL ODALEN OG STANGE DEN 4. APRIL 2025

Anne Berit så tilfeldigvis et bilde av en stein med et blått skilt på. Det sto: «Je veit ei lita jente».
Dette er ei gammel folkevis.

Visa er skrevet av [Georg Robert Schirmer](#) som var fra Berger i Sør-Odal.

Han skreiv den kjente visa «Je veit ei vakker jente» som 18-åring etter at han møtte ei budeie i Vatningsætra ved Sætersjøen i Nord-Odal.

Originalen ble skrevet på odalsdialekt, og i 1871 ble den oversatt til [nynorsk](#) og tatt inn i «De norske Studenters Visebog». Der er visa tidfesta til 1863. Melodien er en gammel folkemelodi. Den nynorske versjonen kom inn i samlinga «Norske folkedansar» og ble med det landskjent som ei folkevis.

De første [blå skilt](#)ene ble satt opp i Oslo i august 1990. Formålet er å fortelle kulturhistorie i kortform der det faktisk skjedde. Nå finnes det blå skilt i alle landsdeler.

Vi fant ut at vi skulle kjøre en tur til Vatningsætra.
Vi kjørte via Skarnes og Sand.

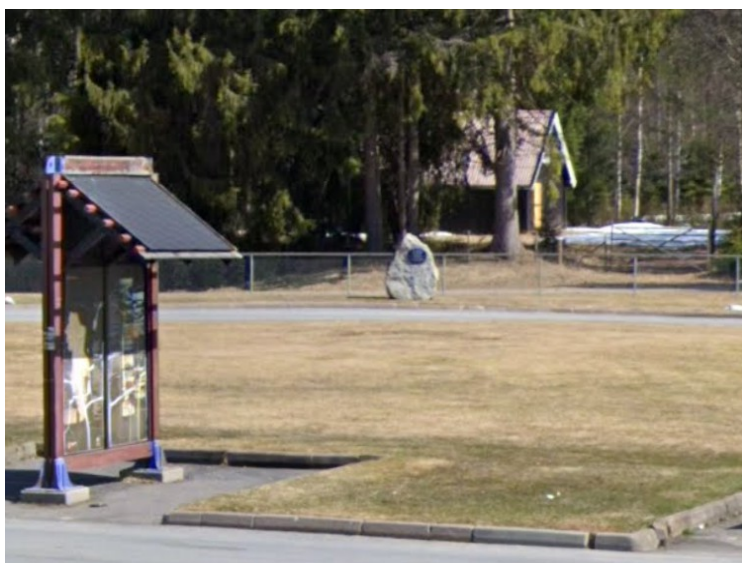
Kart som viser hvor sætra ligger ved Sætersjøen.

Det var tre hus på sætervollen.
Vi trodde steinen med det blå skiltet skulle stå ved sætra men vi fant den ikke.

Her ser vi ned mot Sæterssjøen.

Senere fant vi ut at steinen står ved rasteplassen og bussholdeplassen ved vatnet.

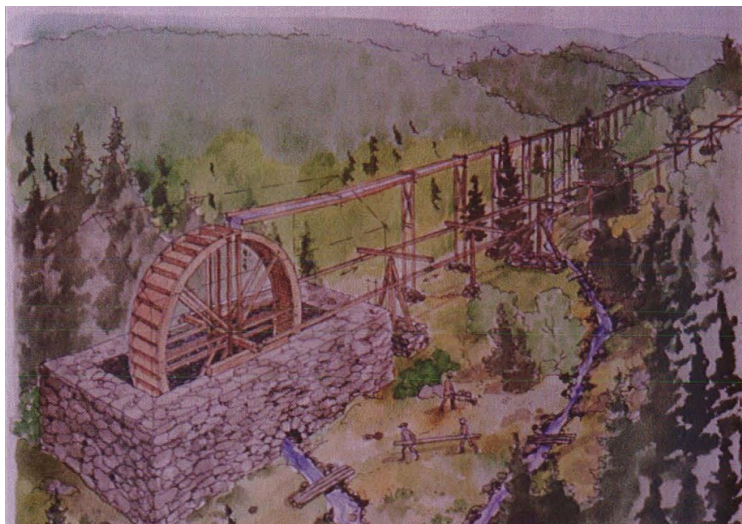
Her er et bilde fra avdukingen av steinen.

Diverse linker: [Odalsportalen](#) [Kulturminnelaget](#) [Sør-Odal kommune](#)

Etter Vatningssætra kjørte vi tilbake til Bruvoll og videre derfra mot Strandlykkja ved Mjøsa. Vi kjørte forbi veien som går opp til Trautgruva som var den største gruva i området.

Gruva er 100 meter lang og 10–20 meter brei. Det var mye vanntilsg i gruva, så det måtte pumpes ut.

Vannhjulet, som var 8 meter i diameter og litt av stangfeltet som overførte krafta fra hjulet til pumpene i gruva. Stangfeltet var 800 meter langt. Det er et av de lengste som er kjent i Norge.

For å få ut malmen i gruva ble det først brukt fyrsetting og senere også bergkrutt. Ved fyrsetting ble setteved stilt opp mot veggen der det skulle brytes malm. Når setteveden brant ble fjellet varmt og sprakk, slik at malmen kunne brytes og heises opp av gruva. Malmen ble fraktet med hest og slede på vinterstid til Odals Verk. Ruta gikk på isen over [Råsen](#) og [Storsjøen](#), en tur på to døgn. En malmlast veide omtrent 600 kilogram.

Linker: [Wikipedia](#) [Tronbøl – Underthun](#) [Kulturarv](#) [Kulturminnelaget](#)

Vi gjorde en kort stopp i [Trautskogen](#). Dette er Trautskogen kapell som er en tømret lankirke fra 1931.

På Trautskogen finnes det flere hyttefelt, mange små innsjøer og fjellvann med gode fiskemuligheter.

Først i 1904 ble arbeidet med "kjøreveien" fra Trautskogen til Trauten i [Bruvoll](#) begynt. Skogingene hadde ventet på vei i mange år, men saken ble stadig utsatt. Skogingene begynte da selv med spett og spade å lage veien. Den sto ferdig i 1906, og var på 13 kilometer. I dag heter veien Fylkesveg 228 og er på 18 kilometer. Veien har fast dekke fra Trauten i [Bruvoll](#) til [Stanges](#) kommunegrense ved Spetalen og grusdekke videre.

Dette ifølge [Wikipedia](#).

Veien går videre gjennom Nordre og Søndre Spitalen. Spitalen har opprinnelse som setergrend for gardar i Stange. I 1648 ble det utstedt brev fra fogden om at en finne fikk Kongens tillatelse til å dyrke opp et stykke skog liggende inntil Oslo Hospitals seter. Både jernverket og kongens fogder beskyttet finnene mot bygdefolket, som ikke likte finnenes svedjebruk og jakt i de skogene som de selv regnet som sin allmenning. Det kom også til voldelige konflikter omkring finneplassene. I 1699 brente bygdefolk fra Romedal ned to finneplasser ca. en mil nordøst for Spitalen, og Erik finne ble skutt og drept. I Spitalen bodde det finner til langt utpå 1700-tallet.

Ferdsel langs Mjøsa fra Minnesund og nordover mot Espå var regnet som umulig på grunn av bratte fjellskrenter langs Mjøsa. Derfor må ferdselsårene hatt gått innpå åsen der det var lettere å gå. Pilegrimsleden ble lagt gjennom Spitalen.

Linker: [Facebook](#) [Pilegrimsleden 1](#) [Pilegrimsleden 2](#)

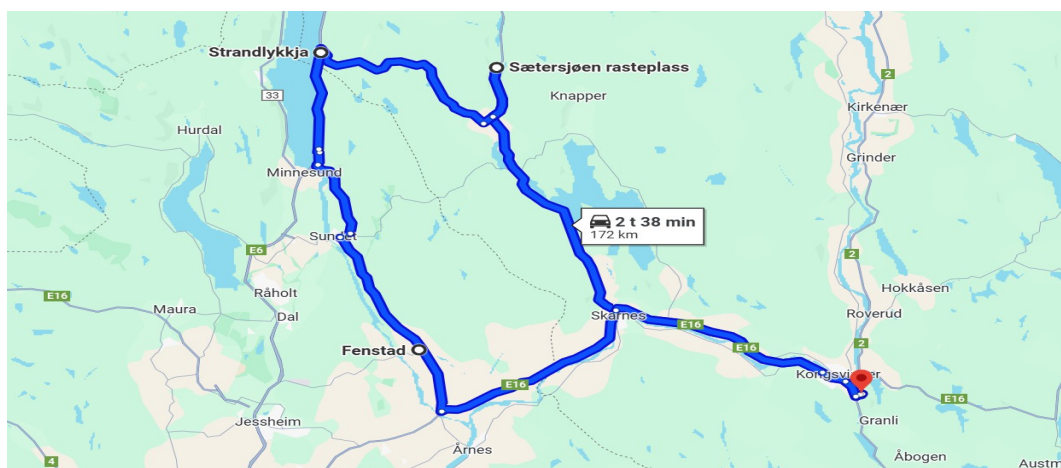
Foto Marita Karlsen

Et fint bilde av Søndre Spitalen nærmest og Nordre Spitalen.

Mostue skole. Anne Berit hadde praksistimer her i 1967 under lærerutdannelsen på Hamar.

Mostu skole på Strandlykkja var en grendeskole sør i Stange kommune. Den fungerer i dag som forsamlingshus for bygda. Sammen med Ingeborg Refling Hagen samlet Thomas Bjørge inn penger til skolens utsmykking, bl.a solgte elevene på Mostu skole gjennom mange år is og brus på Wergelandsdagen på Tangen, og all inntekt gikk til utsmykkingen av skolen. Kunstnerne bak utsmykningen i skolestua er Per Teigen malt det store fondbildet og kateteret i et av klasserommene, og Birgit Abrahamsen som har dekorert veggene. Inn mot biblioteket i gangen har Olav Bjørgum malt en frise med motiver fra Ingeborg Refling Hagens diktsyklus om Ellisiv og Harald Hardråde. Grethe Schei har dekorert veggene inn til klasserommene. I gangen henger også et par malerier av Olav Starheim.

Dette ble rundturen som vi gjorde denne dagen.